



DET KONGELIGE  
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

# Høringsnotat

**Forslag til midlertidige bestemmelser i forskrift til opplæringsloven og  
forskrift til friskoleloven**

**(regler om fraværgrensen og regler om føring av fravær på vitnemål og  
kompetansebevis)**

30. april 2020

## Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn for forslagene.....	3
3	Gjeldende rett .....	3
4	Departementets vurderinger og forslag .....	5
4.1	Behov for unntak fra reglene om fraværshføring og fraværsgrensen.....	5
4.2	Departementets forslag .....	6
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	7
6	Forslag til forskrift .....	7

## 1 Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i:

- forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova
- forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til friskolelova

Departementet foreslår to midlertidige forskriftsendringer. Departementet foreslår at fravær for elever i grunnskolen og videregående skole ikke skal føres på vitnemålet. Dette vil gjelde fravær i perioden fra og med skolene ble stengt 13. mars, og ut skoleåret 2019/2020.

Videre foreslår departementet at fravær for elever i videregående skole ikke skal anses som udokumentert fravær etter reglene om fraværsgrensen i videregående skole. Dette gjelder fravær i perioden fra og med skolene ble stengt 13. mars, og ut skoleåret 2019/2020.

## 2 Bakgrunn for forslagene

Som følge av covid-19 ble både grunnskoler og videregående skoler stengt fra og med 13. mars 2020. Opplæring i fagene har som hovedregel foregått som fjernundervisning. Det er avklart at skolene ikke skal føre fravær på vitnemålet for den perioden skolene er stengt. Udir har lagt ut informasjon om dette på sine nettsider. Dette gjelder for elever i grunnskolen og videregående skole. Det innebærer også at elevenes manglende deltakelse i opplæringen ikke skal regnes som udokumentert fravær etter reglene om fraværsgrensen i videregående skole.

Mandag 27. april åpnet skolene for blant andre elever på Vg2 yrkesfag og elever på Vg3 som følger yrkesfaglige løp i skole. Regjeringen har uttalt at det er et mål at elever på alle trinn i grunnskolen og videregående skole skal være tilbake på skolen før sommerferien.

## 3 Gjeldende rett

### *Fraværføring på vitnemål og kompetansebevis*

Alt fravær for elever på ungdomstrinnet og elever i videregående skole skal normalt føres på vitnemålet og kompetansebeviset. Dette følger av reglene i forskrift til opplæringsloven §§ 3-41 og 3-47, og i forskrift til friskoleloven §§ 3-40 og 3-46. Elevene kan kreve at visse typer fravær, på totalt inntil 10 dager, ikke skal føres på vitnemålet eller kompetansebeviset.

### *Fraværsgrensen*

Departementet innførte de gjeldende reglene om fraværsgrense høsten 2016. Fraværsgrensen gjelder for alle elever i videregående skole. Den gjelder ikke for lærlinger, lære kandidater eller deltakere i videregående opplæring for voksne. For

offentlige skoler følger reglene av forskrift til opplæringsloven § 3-3 fjerde ledd. For friskolene er det tilsvarende regler i forskrift til friskoleloven § 3-3 fjerde ledd.

Fraværsgrensen er en grense for hvor mye udokumentert fravær den enkelte eleven kan ha i et fag. Hvis en elev har mer enn 10 prosent udokumentert fravær i et fag, vil han eller hun som hovedregel ikke ha rett til å få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i faget, og læreren kan heller ikke sette slike karakterer. I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har gått over grensen på 10 prosent, og ikke har tilstrekkelig dokumentasjon, likevel skal kunne få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Årsaken til fraværet må i så fall gjøre det klart urimelig at eleven ikke får karakter, og det udokumenterte fraværet i faget kan ikke være høyere enn 15 prosent.

Elevene kan likevel få halvårsvurdering med karakter og standpunktkarakter hvis han eller hun kan dokumentere at fraværet over 10 (eventuelt 15) prosent kommer av følgende grunner: helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagt oppmøte, representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå, religiøse høytider for andre trossamfunn enn Den norske kirke, samt for deler av obligatorisk trafikkopplæring til førerkort klasse B.

#### *Manglende vurderingsgrunnlag på grunn av fravær*

Etter forskrift til opplæringsloven § 3-3 tredje ledd kan stort fravær eller andre særlige grunner føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Reglene gjelder for elever i grunnskolen og videregående skole. For elever i videregående skole gjelder disse reglene uavhengig av om eleven har gått over fraværsgrensen eller ikke. At disse reglene gjelder parallelt med reglene om fraværsgrensen for elever i videregående skole, er presisert i § 3-3 fjerde ledd siste setning.

Tilsvarende regler gjelder for friskolene, jf. forskrift til friskoleloven § 3-3 tredje og fjerde ledd.

#### *Midlertidige regler om kravet til dokumentasjon for fravær av helsegrunner*

4. mars 2020 ble det innført midlertidige regler om kravet til å dokumentere fravær etter reglene om fraværsgrensen og i reglene om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis. Det følger av forskrift til opplæringsloven § 3-3a og forskrift til friskoleloven § 3-3a at dokumentasjonskravet ikke gjelder for fravær av helsegrunner. Elevene må likevel legge frem bekreftelse fra en forelder/foresatt på slikt fravær. Myndige elever kan legge frem egenmelding.

De midlertidige reglene gjelder frem til 1. august 2020.

De midlertidige reglene i forskrift til opplæringsloven § 3-3a og forskrift til friskoleloven § 3-3a har ikke hatt praktisk betydning i perioden skolene har vært stengt. Som beskrevet over i punkt 2, skal ikke elevenes manglende deltakelse i opplæringen regnes som

udokumentert fravær etter reglene om fraværsgrensen i denne perioden. Skolene skal heller ikke føre fravær på vitnemålet for perioden.

### *Vurdering i orden og oppførsel*

Grunnlaget for vurdering i orden og i oppførsel er knyttet til i hvilken grad eleven opptrer i tråd med skolens ordensreglementet. Dette fremgår av forskrift til opplæringsloven § 3-5 og samme bestemmelse i forskrift til friskoleloven. Det er ikke gitt at ordensreglementet er tilpasset den situasjonen vi er i nå. Det er imidlertid presisert i § 3-5 at grunnlaget for vurdering i orden innebærer en vurdering av elevens arbeidsvaner og -innsats og om hun/han er forberedt til opplæringen. Elevens punktlighet og oppfølging av arbeidsoppgaver er en del av den vurderingen. Forskriften presiserer også at grunnlaget for vurdering i oppførsel er knyttet til hvordan eleven oppfører seg overfor medelever og lærere, og at det blant annet innebærer om eleven viser hensyn og respekt for andre. Manglende deltakelse i opplæringen vil dermed på ulike måter kunne påvirke vurderingen av både orden og oppførsel.

## **4 Departementets vurderinger og forslag**

### **4.1 Behov for unntak fra reglene om fraværsføring og fraværsgrensen**

Elever i grunnskolen og i videregående skole som får opplæring på gjenåpnede skoler, vil være omfattet av reglene om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis. Elever i videregående skole vil være omfattet av reglene om fraværsgrensen.

Departementet er kjent med at den første gjenåpningen av skolene for elever på yrkesfag vil skje på ulike måter i de forskjellige fylkeskommunene og på de ulike skolene. Enkelte skoler vil kunne gi opplæring i alle eller de fleste fag på skolen allerede fra 27. april, mens andre elever fortsatt vil få deler av opplæringen hjemme. Regjeringen har videre som mål at alle elever på alle trinn i grunnskolen og videregående skole skal få hele eller deler av opplæringen på skolen før sommerferien.

Når skolene åpner igjen, må den enkelte skolen organisere opplæringen slik at de gjeldende smittevern hensynene blir ivaretatt. På grunn av blant annet kapasitetshensyn (romsituasjon, lærerressurser, renhold, transport m.m.) vil det være elever som først kan få opplæringen på skolen i mai, selv om de er omfattet av elevgruppen som vil kunne få opplæring fra 27. april. Opplæringen som gis på skolen, vil dessuten kunne avvike fra den alminnelige fag- og timefordelingen ved at elevene får redusert undervisningstimetall.

Reglene om fraværsgrensen forutsetter i utgangspunktet at elevene får opplæring i den fag- og timefordelingen som fremkommer av læreplanverket. Når det kan skje avvik fra timetallet elevene egentlig skulle ha hatt, vil ikke reglene om fraværsgrensen fungere etter intensjonen.

Siden opplæringstilbudet vil variere mellom skolene etter skoleåpningen, vil det kunne fremstå vilkårlig for elevene med ulike fraværregler for dem som får opplæring på

skolen, og dem som får opplæring hjemme. Dette gjør seg gjeldene både for reglene om fraværstføring og for reglene om fraværsgrensen.

Departementet vurderer derfor at det, for perioden etter gjenåpning, er gode grunner for å videreføre praksisen som foreligger fra perioden skolene er stengt, nemlig at skolene ikke skal føre fravær på vitnemålet, og at elevenes manglende deltakelse i opplæringen ikke skal regnes som udokumentert fravær etter reglene om fraværsgrensen i videregående skole. Dette vil sikre like regler for alle elevene, uavhengig av når den enkelte skolen åpner, og uavhengig av hvilket opplæringstilbud elevene får. Departementet mener at en slik praksis bør opprettholdes ut skoleåret 2019/2020.

Departementet ser at det er en viss fare for at lempeligere fraværregler kan gjøre at enkelte elever dropper å møte opp til opplæringen. Departementet gjør imidlertid oppmerksom på at manglende oppmøte og deltakelse i opplæringen fortsatt vil kunne føre til at faglæreren ikke har grunnlag til å sette karakter i faget etter reglene i forskrift til opplæringsloven § 3-3 tredje ledd og tilsvarende regler i friskoleloven. Manglende deltakelse i opplæringen vil også kunne påvirke vurderingen i orden og oppførsel. Fravær vil dermed fremdeles kunne få konsekvenser for elevene, noe det er viktig at elevene er klar over. Lærerne må derfor fremdeles ha en oversikt over elevenes deltakelse i opplæringen, men det er skolene/skoleeier som selv avgjør hvordan de opprettholder en slik oversikt.

De lempeligere reglene som departementet foreslår, kan gjøre at foreldrene får mindre oversikt over sine barns fravær i skolen. Departementet gjør likevel oppmerksom på at forslagene ikke endrer på skolens ansvar for å følge opp elevene og ansvaret for å samarbeide med hjemmet. Departementet viser her også til forskrift til opplæringsloven §§ 20-3 og 20-4 som handler om skolens plikt til å varsle foreldrene om blant annet fravær. Tilsvarende regler gjelder for friskolene, jf. forskrift til friskoleloven kapittel 4.

## **4.2 Departementets forslag**

Departementet foreslår at fravær for elever i grunnskolen og videregående skole ikke skal føres på vitnemål eller kompetansebevis. Dette vil gjelde fravær i perioden fra og med skolene ble stengt 13. mars, og ut skoleåret 2019/2020.

Videre foreslår departementet at fravær for elever i videregående skole ikke skal regnes som udokumentert fravær etter reglene om fraværsgrensen i videregående skole. Dette gjelder fravær i perioden fra og med skolene ble stengt 13. mars, og ut skoleåret 2019/2020.

Departementet foreslår å stadfeste ovennevnte i midlertidige bestemmelser i forskrift til opplæringsloven og forskrift til friskoleloven. Se forslagene til forskriftsbestemmelser i kapittel 6 under.

## 5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet regner med at avvik fra ordinære fraværsregler kan føre til noe mer administrasjon og økt behov for systemtilpasninger. Dette bør imidlertid skolene ha en viss erfaring med fra perioden skolene har vært stengt. Departementet forutsetter at eventuelle kostnader som følge av forskriftsendringene dekkes av skoleeierne innenfor ordinære økonomiske rammer.

Departementet ber høringsinstansene om tilbakemelding på eventuelle større praktiske, økonomiske eller administrative konsekvenser av forslagene til forskriftsendringer.

## 6 Forslag til forskrift

**Utkast til forskrift [dato] om endringer i forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova og forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til friskolelova**

### I

I forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova blir disse endringane gjort:

Ny § 3-3b skal lyde:

*§ 3-3b Mellombels unntak frå reglane om fráværsgrensa og reglane om føring av frávær på vitnemål og kompetansebevis*

Frávær frå og med 13. mars 2020 og ut skoleåret 2019/2020 skal ikkje reknast som udokumentert etter reglane om fráværsgrensa i § 3-3 fjerde ledd, og fráværet skal ikkje førast på vitnemål og kompetansebevis etter reglane i § 3-41 første ledd og § 3-47 første ledd.

### II

I forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til friskolelova blir disse endringane gjort:

Ny § 3-3b skal lyde:

*§ 3-3b Mellombels unntak frå reglane om fráværsgrensa og reglane om føring av frávær på vitnemål og kompetansebevis*

Frávær frå og med 13. mars 2020 og ut skoleåret 2019/2020 skal ikkje reknast som udokumentert etter reglane om fráværsgrensa i § 3-3 fjerde ledd, og fráværet skal ikkje førast på vitnemål og kompetansebevis etter reglane i § 3-40 første ledd og § 3-46 første ledd.

### III

Forskrifta tek til å gjelde straks.